

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

«Ծառայի իմաստնոյ՝ յաշտեցին գործք իւր
եւ ուղեցին ճանապարհք նորա: Օրէնք ի-
մաստնոյ աղբիւր կենաց: Իմաստութիւն բա-
րի՝ տայ շնորհս»:

(Առակաց ԺԳ 13—15)

Նորից աշխուժություն և ուրախություն է հոգևոր ճեմարանում, նորից տոնական մթնոլորտ է ճեմարանի հանդիսությունների դահլիճում: Սակայն Ե լսարանի սարկավագների համար պահը հուպոմնալից է, քանի որ նըրանք ուսանողական իրենց վերջին վայրկյաններն են ապրում իրենց համար այնքան սիրելի և հարապատ ճեմարանի հարկի տակ:

Հունիսի 7-ին, առավոտյան ժամը 10.30-ին, Վեհափառ Հայրապետի նախագահությամբ, տեղի է ունենում հոգևոր ճեմարանի 1984—1985 ուսումնական տարվա ամավերջի հանդիսությունը:

Հանդիսությանը ներկա են Մայր Աթոռի միաբանությունն ու պաշտոնեությունը, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամները, հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմը, սփյուռքահայ հյուրեր և այլ հրավիրյալներ:

Հանդիսության նախագահության սեղանի շուրջ, Վեհափառ Հայրապետի կողքին, տեղ են գրավել ուխտավորաբար Մայր Աթոռում գտնվող Ս. Տիրան արքեպս. Ներսիսյանը, Ս. Սիոն արքեպս. Մանուկյանը, Ս. Հուսիկ արքեպս. Սանթրոյանը, Ս. Արսեն եպս. Բերբերյանը և Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդ Ս. Գարեգին եպս. Ներսիսյանը:

Տերունական աղոթքի և Հայաստանի պետական հիմնի կատարումով սկսվում է հանդիսությունը: Այա ճեմարանի սաները կատարում են ճեմարանի քայլերգը:

Այնուհետև հոգևոր ճեմարանի փոխտեսուչ

Ս. Հայկազուն վրդ. Նաջարյանը հանդես է գալիս բացման հետևյալ խոսքով:

«Հասել է պահը 1984—85 ուսումնական տարեշրջանը ընդհանուր հայտարարի բերելու և հանձնելու այն պատմությանը: Մեր Տիրոջ՝ Հիսուսի վերջին խոսքերն իր աշակերտներին եղան՝ «Գնացե՛ք այսուհետև և աշակերտեցե՛ք չամենայն հեթանոսս»: Բայց աշակերտները, նախքան իրենց առաքելությանն ուղարկվելը, ուսանեցին մեր Տիրոջ խոսքերով և նրա կենդանի օրինակով:

Մարդու կյանքը իսկապես խոտի կնմանվի, եթե տրված ժամանակը չիմաստավորվի, տրված շնորհները չօգտագործվեն: Ամեն մի անհատ ունի ի վերուստ տրված մի շնորհ, և ամենամեծ մեղքը այդ շնորհի խեղաթյուրումն է կամ վատնումը:

Այսօր էլ մենք, հոգևոր ճեմարանի հարկի տակ, մեր Տիրոջ օրինակով աշխատում ենք պատրաստել երիտասարդ՝ հոգևորականներ, որոնք ապագային պիտի կարողանան իրենց ստացած հոգևոր և մտավոր լույսը բաշխել մեր ժողովրդի պալականերին: Հոգևոր ճեմարանի, ուսուցչական կազմի համար այս տարեշրջանը եղավ փորձառության ևս մի շրջան, իսկ ուսանողներինը՝ ամբարելու մի շրջան: Վստահ ենք, թե մեր ուսանողներից ամենաթույն իսկ ինչ-որ մի բան կարողացավ ավելացնել այն հիմքին, որի վրա ապագային կանգնելու է այն փառավոր Դառույցը, որ մենք կոչում ենք հայ հոգևորական:

Վեհափառ Տեր, այս հակիրճ խոսքերից հետո թույլ տվեք 1984—85 ուսումնական տարվա ամառվերջի հանդեսը համարել բացված»։ Փոխտեսչի բացման խոսքից հետո ձեռնարանի սաները հանդես են գալիս գեղարվեստական հետաքրքիր ծրագրով, որի ընթացքում հնչում են «Էջմիածին» և «Որք վարդաբեցին» շարականները։

Վ. Դավթյանի «Իմ մայրենի, իմ բարբառ» և Վ. Թեքեյանի «Եկեղեցին Հայկական» բանաստեղծությունները արտասանում են Ռազմիկ Իսախանյանը (Դ լսարան) և Սարգիս սրկ. Մելքոնյանը (Ե լսարան)։ Իսկ դաջամուրային կատարումներով հանդես են գալիս ուսանողներ Հովակիմ Բիլեջյանն ու Սամվել Հովհաննիսյանը։ Նրանք կատարում են Ա. Խաչատրյանի «Տոկկատա» և Կոմիտաս վարդապետի «Գարուն ա» ստեղծագործությունները։

Գեղարվեստական ծրագիրն ավարտվում է Էդ. Հովհաննիսյանի «Հայրենիք» և Ա. Բաբաջանյանի «Տղերքը, որոնք չեկան» երգերով, որ կատարում է ձեռնարանի երգչախումբը։

Այնուհետև ուսանողության անունից շնորհակալական հետևյալ խոսքով հանդես է գալիս Ե լսարանի ուսանող Սամվել սրկ. Դանիելյանը։

«Այսօր մեզ համար նշանակալից օր է։ Հրաժեշտ ենք տալու մեր սիրելի հոգևոր ձեռնարանին, դասախոսական կապին և մեր եղբայր ուսանողներին։ Ուրախ ենք, որ բարեհաջող ավարտեցինք հոգևոր ձեռնարանի ուսման հնգամյա դասընթացը և այսուհետև սկըսելու ենք ծառայել մեր Եկեղեցուն և ժողովրդին։ Ծառայելու ենք այն Եկեղեցուն, որը տարիներ շարունակ գոյգոյրել է մեզ, սնել ու դաստիարակել հարապատ մոր նման։ Հուզված ենք, որ բաժանվելու ենք մեր շատ սիրելի հոգևոր ձեռնարանից ու դասախոսներից, որոնք անձանձրությամբ ջանքել են մեզ հոգևոր սնունդ։

Այս առթիվ որդիական անխառն պգացումներով մեր խորին երախտագիտությունն ենք հայտնում մեր սիրելի դասախոսներին՝ գլխավորությամբ Վեհափառ Հայրապետի։ Նաև Հուսիկ արքեպս. Սանթրոյանին, որը եկեղեցու մեջ եղավ ծիսական արարողությունների մեր ուսուցիչը։ Հնորհակալական խոսք ունենք նաև հոգևոր ձեռնարանի տեսչությանը՝ ի դեմս հոգևոր ձեռնարանի տեսուչ Տ. Եսնիկ քին. Պետրոսյանի և փոխտեսուչ Տ. Հայկապետ վրդ. Նաջարյանի։

Սիրելի և անմոռանալի դասախոսներ, մենք անչափ շնորհակալ ենք ձեզանից։ Այն ամեն լավը, որ կա մեր մեջ, մենք ձեզ ենք պարտական։ Հիշում ենք, երբ առաջին անգամ ներս մտանք այս սուրբ հաստատություն, դուք

հայրաբար ընդունեցիք և քանքարաթագույց չեղաք մեր հանդեպ, մեզ տվեցիք ձեր մտքի լույսը, ձեր հոգու ջերմությունը՝ մեզ պիտանի և եռանդուն անձնավորություններ դարձնելու ավելի ակնկալությամբ։ Մեր հոգու և մտքի խնայան անդաստաններն ակոսեցիք գիտության արորներով, սերմանեցիք բարի սերմեր, որոնք պարարտ հող գտնելով՝ արմատ գցեցին և բերք տվեցին։ Մեր հետագա կյանքը իմաստավոր դարձնելու համար դուք մեզ ներշնչեցիք պաշտամունքը վեհ գաղափարների՝ հայրենիք, Եկեղեցի, ժողովուրդ։ Դուք վստահություն ներշնչեցիք մեզ, որպեսզի մենք հետագայում չհուսահատվենք և անընկուն պայքար մղենք ամեն մի դժվարության և վատի դեմ, ձգտենք կյանքի բարձունքներին՝ վեհ իդեալների։

Մենք շատ ուրախ ենք, որ սովորեցինք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հոգևոր ձեռնարանում ու ավարտեցինք Վեհափառ Հայրապետի հայրական հոգատարության ներքո։ Մենք վստահեցնում ենք, որ մեր կյանքի ընթացքում կանենք ամեն ինչ հանուն այս հաստատության պայծառության ու ծաղկման։

Վեհափառ Տեր,

Այս տարի լրանում է հոգևոր ձեռնարանի վերաբացման 40 տարին։ 30 երկարածիգ տարիներ Դուք եք եղել այս հաստատության հովանավորն ու ոգեշնչողը։ Ձեր օրհնությամբ այդ տարիներին մեզ նման բազում երիտասարդներ լծվել են հայ ազգին և Եկեղեցուն ծառայելու սրբապան գործին։ Ցանկանում ենք, որ դեռևս երկար տարիներ Դուք ոգեշնչեք և սրբապան ծառայության կոչվեք բազում երիտասարդների։

Վեհափառ Տեր, թույլ տվեք համբուրել Ձեր Սուրբ Աջը՝ մաղթելով Ձերդ Սրբությանը քաջամոռոջություն և երկար տարիների բեղմնավոր գործունեություն՝ ի պայծառություն հայ ազգի և Հայաստանյայց Եկեղեցու։

Այնուհետև հաշվետու վեկուցումով հանդես է գալիս հոգևոր ձեռնարանի տեսուչ Տ. Եսնիկ քին. Պետրոսյանը։

«Վեհափառ Տեր, հարգարժան անդամք Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի, գերաշնորհ սրբապան հայրեր, հոգեշնչորհ և արժանապատիվ հայրեր, սիրելի դասախոսներ, սաներ և ներկաներ։

Աստուծո ողորմությամբ և Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի օրհնությամբ իր լուսին հասավ հոգևոր ձեռնարանի և մեկ ուսումնական տարի։

Մարդկությունը սահման չունեցող ժամանակը սահմանել ու տրոհել է հատված-միավորների՝ իբրև տարի, ամիս, օր, ժամ և վայրկյան։ Եվ այս բաժանումը կատարված է այնքան ճշտությամբ, որ օրը, ժամը ամենուր և միշտ նույնն է, ոչ մի րոպե ավել կամ պա-

կաս: Այս առումով էլ ժամանակի բաժանումը չափազանց առարկայական է: Սակայն մարդու ենթակայական պզտոգոյության մեջ հաճախ են լինում պահեր, երբ մի քանի թույլները տարիներ են թվում կամ, ընդհակառակը, երբ օրերը թռչում են թույլների նման: Ավելորդ է ջնջել, որ այն լինում է տխրության կամ ուրախության պահերին՝ համապատասխանաբար:

Կարծում եմ մեզանից շատերի մոտ այն պզտոգումն է տիրում այժմ, թե դեռ երեկ էր, երբ ինչեց 1984—1985 ուս. տարվա անդրանիկ վանգը: Իրապես, որ այս տարվա օրերը թռան վայրկյանների պես, ամիսները՝ օրերի: Հետևաբար սխալված չենք լինի, եթե հաստատենք, որ անցնող ուսումնական տարին մեզ համար եղավ արդյունավետ, օգտակար, ուրախ մի ժամանակաշրջան:

Արդեն 40 տարի է, ինչ վերաբացվել է հոգևոր ճեմարանը Մայր Աթոռում: Այդ 40 տարիների մեծագույն մասը՝ 30 տարին, ճեմարանը գտնվել է Նորին Սրբության ուղարկության կենտրոնում: ճեմարանի բարօրության համար արված Նորին Սրբության խորհուրդներն ու առաջարկությունները միշտ էլ եղել և մնում են տեսչության գործունեության ամենակարևոր ուղենիշը: Ահա այս սկզբունքով է, որ այս տարի ևս հոգևոր ճեմարանի տեսչությունը և դասախոսական կազմը շարունակեց իր պատասխանատու աշխատանքը հոգևոր ճեմարանում, Ս. Էջմիածնի կամարների տակ:

ՏԵՍՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Հոգևոր ճեմարանի տեսչական կազմը այս տարի հետևյալն էր.

1. Տեսուչ—Ս. Եսինկ քին. Պետրոսյան
2. Փոխտեսուչ—Ս. Հայկապուն վրդ. Նաշարյան
3. Քարտուղար—Ս. Հուսիկ քին. Լազարյան
4. Վերակացուներ—Աշոտ սրկ. Թովմասյան

Վաչագան Հովհաննիսյան
Լևոն Պետրոսյան

5. Գրադարանավար—Հենրիկ Բալյան

ԴԱՍԱՆՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Ինչպես 29 տարի շարունակ, այս տարի ևս հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմը գլխավորեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը: Վեհափառ Հայրապետի կողքին իրենց դասախոսական աշխատանքները շարունակեցին Հայկապուն վրդ. Նաշարյանը, Եսինկ քին. Պետրոսյանը, Արտակ քին. Սիմոնյանը, Եղիշե քին. Բաղդասյանը, Հուսիկ քին. Լազարյանը, Հայկ սրկ. Ֆռունջ-

յանը, պարոնայք Պարզև Շախբալյանը, Սիմոն Գրքաշարյանը, Երվանդ Մելքոնյանը, Պետրոս Բեդիրյանը, Արտաշես Մաթևոսյանը, Խորեն Պալյանը, Երվանդ Գրիգորյանը և Նորիկ Գրիգորյանը: Դասախոսական կազմում տեղի ունեցած որոշ փոփոխությունների բերումով այս տարի հոգևոր ճեմարան դասախոսելու հրավիրվեցին Եղիշե քին. Սարգսյանը (Հայ Եկեղեցու պատմություն), Մկրտիչ սրկ. Ներսիսյանը (Հին Կտակարան), պարոնայք Արմեն Հովսեփյանը (անգլերեն) և Կոմիտաս Քեչիջյանը (երաժշտագիտություն):

Տեսչությունը հաճելի պարտականություն է պգում շնորհակալություն հայտնելու վերոհիշյալ բոլոր դասախոսներին՝ իրենց նվիրյալ աշխատանքի համար:

ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Հոգևոր ճեմարանը 1984—1985 ուսումնական տարին սկսել է 41 ուսանողներով, որոնցից 13-ը՝ նոր ընդունվածներ: Տարվա ընթացքում 7 ուսանող հեռացել է այս կամ այն պատճառով, իսկ 6 ուսանողներ վերադարձել են բանակից: Տարեշրջանը ճեմարանը փակում է 40 ուսանողներով, որոնք ըստ լսարանների բաշխված են հետևյալ կերպ.

Ե լսարան	7 ուսանող
Դ լսարան	7 ուսանող
Գ լսարան	9 ուսանող
Ա և Բ միացյալ լսարան .	15 ուսանող
Ազատ ունկնդիր	2 ուսանող

Ուսանողներից 11-ը օտարապետներ են՝ Սիրիայից, Լիբանանից, Իրաքից, Հնդկաստանից, Արգենտինայից և Ֆրանսիայից:

Այս ուսումնական տարում ունենք 7 շրջանավարտներ: Անցյալ տարվա 9 շրջանավարտներից 5-ը պաշտպանել են իրենց ավարտաճառերը:

Այս ուսումնական տարում ևս հոգևոր ճեմարանը կատարեց իր առաջնահերթ խնդիրը, այն է՝ սպասավորներ պատրաստել Հայ Եկեղեցու համար: 1984 թ. դեկտեմբերի 25-ին, Ս. Ստեփանոսի տոնին, Վեհափառ Հայրապետի բարեհաճ կարգադրությամբ, ձեռամբ Մայր տաճարի լուսարարապետ Հուսիկ արքեպիսկոպոս Սանթրոյանի Ե լսարանի 7 ուսանողներ արժանացան սարկավագական ձեռնադրության, Դ լսարանի 7 ուսանողների շնորհվեց ուրարակության, իսկ Ա—Գ լսարանների 13 ուսանողների՝ դպրության աստիճաններ:

Տեսչությունն ու դասախոսական կազմը հուսա ունեն, որ նրանք կլինեն իրենց կոչմանն արժանի, գիտակից և նվիրված սպասավորները Հայ Եկեղեցու:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔ

Հոգևոր ճեմարանի տեսչությունը և դասախոսական կազմը այս տարի ևս շարունակեց իր աշխատանքները հոգևոր ճեմարանը կայուն և բարձր մակարդակի ուսումնական ծրագրերով ու դասագրքերով օժտելու համար:

Անցյալ ուսումնական տարվա վերջին և այս ուսումնական տարվա սկզբին կազմվեցին նոր ուսումնական ծրագրեր 8 առարկաների համար: Արդեն այսօր կարող ենք նշել, որ կազմվել և փորձնական դասավանդման են դրվել այդ ծրագրերին համապատասխան դասագրքեր: Ընդհանուր գրականության հունա-հռոմեական գրականության բաժնի (դասախոս՝ Ս. Գրքաշարյան) և Վերածննդի բաժնի (դասախոս՝ Պ. Շահբալյան), առաջին և երկրորդ տարվա գրաբան (դասախոս՝ Պ. Բեդիրյան), Հայ ժողովրդի պատմության Ա և Բ մասերը (դասախոս՝ Ս. Գրքաշարյան) վերոհիշյալ ծրագրերից անկախ՝ Շարականագիտության և Ժամակարգության (դասախոս՝ Խ. Պալյան), Չեռագրագիտության (դասախոս՝ Ա. Մաթևոսյան):

Հոգևոր ճեմարանի պատմության մեջ առաջին անգամ այս տարի ուսանողներին հանձնարարվեց փոքրիկ ուսումնամիտություններ գրելու աշխատանք: Այդ աշխատանքների նպատակն էր սովորեցնել ուսանողներին ինքնուրույն աշխատել: Ճիշտ է, ամեն ինչ չէ, որ հարթ ընթացավ, սակայն արդյունքները գոհացուցիչ են: Փորձը ցույց տվեց, որ ուսանողների մեջ սեր և պատրաստակամություն կա: Ավելին, ուսանողները մեծ սիրով ու հետաքրքրությամբ այնպիսի շարադրություններ գրեցին, որ որոշ մասը արժանի է տպագրության, անշուշտ որոշ խմբագրական աշխատանքից հետո:

Ուսանողների իմացությունը քույր եկեղեցիների մասին թերի է, քանի որ ճեմարանում չկա մի առարկա, որը ծանոթացնի նրանց քույր եկեղեցիների պատմությանը, ծիսական և դավանաբանական առանձնահատկություններին ու այսօրվա վիճակին: Այս բացը լրացնելու համար, մենք Լենինգրադի հոգևոր ակադեմիայից հրավիրել ենք հայր Ինոկենտիին, որ մեկ ամիս կարդաց դասախոսությունների շարք Օրթոդոքս եկեղեցու և մասնավորապես Ռուս եկեղեցու մասին:

Ամեն տարվա նման, այս տարի ևս կազմակերպվել են հանդիսություններ Նոր Տարվա և Վարդանանց հիշատակի առիթներով: Արևմտյան Հայաստանի պատմական հուշարձանների մասին երեք դասախոսություններ են եղել՝ գումամոր անշարժ պատկերների ցուցադրմամբ: Այդ դասախոսություն-

ները վարել են Թիերի ամուսինները, լուսանկարիչ Հովհաննես Շիրազը և պարոն Շահնապարյանը:

Այս տարի ուսանողները դիտել են թատերական, օպերային ներկայացումներ, բալետի, կինոֆիլմեր: Պտույտներ են կազմակերպվել դեպի Նորավանք և Գլաձոր, իսկ ձմռանը 4 օր ուսանողները հանգստացել են Ծաղկաձորում:

Իսկ այժմ, Վեհափառ Տեր, թույլ տվեք հոգևոր ճեմարանի տեսչության, դասախոսական կազմի և ուսանողության անունից ջերմապես շնորհակալություն հայտնել Ձերդ Սրբությանը, այն հոգատար վերաբերմունքի և հայրական խնամքի համար, որ տաժում է Ձերդ Սրբությունը հոգևոր ճեմարանի նկատմամբ:

Շնորհակալություն եմ հայտնում նաև Մայր Աթոռի միաբանության ու պաշտոնեությանը, իրենց ցուցաբերած վանական օժանդակությունների համար:

Այժմ թույլ տվեք, Վեհափառ Տեր, Ձերդ Սրբությանը ներկայացնելու առաջադեմ ուսանողների անունները՝ ստանալու համար իրենց տրվելիք նվերները:

Ե լսարան—4,36 միջինով առաջինն է Սամվել սրկ. Կճոյանը:

4,05 միջինով երկրորդն է Հայկ սրկ. Չուլջյանը:

Դ լսարան—4,65 միջինով առաջինն է Ռազմիկ Իսախանյանը:

4,43 միջինով երկրորդն է Գևորգ Մկրտչյանը:

Գ լսարան—4,86 միջինով առաջինն է Գևորգ Աջապահյանը:

4,72 միջինով երկրորդն է Սամվել Հովհաննիսյանը:

Ա և Բ միացյալ լսարան—4,42 միջինով առաջինն է Տիգրան Աբելյանը:

4,12 միջինով երկրորդ մըրցանակ են ստացել երեք ուսանողներ՝ Սարգիս Դանդիլյանը, Հենրիկ Մանուկյանը և Մուրադ Սողոմոնյանը:

«Կոմիտաս վարդապետի» երկրորդ կարգի մրցանակ՝

Ե լսարան—Սամվել սրկ. Կճոյան—Եկեղեցական երաժշտության մեջ ցուցաբերած առաջադիմության համար:

Դ լսարան—Հովակիմ Քիլեջյան—Դաշնամուրի լավ կատարման համար:

Տեսչությունը ցանկանում է պարգևատրել նաև լավագույն շարադրություններ պատրաստած ուսանողներին:

Ե լսարանից Սամվել սրկ. Կճոյանին—«Հաղորդության ս. Բաժակի մեջ Հայ եկեղեցու ջուր չխառնելու սովորությունը»:

Դ լսարանից Գևորգ Մկրտչյանին—«Վերին Նորավանքի դպրոցը»:

4 լսարանից Սամվել Հովհաննիսյանին— «Երմասի «Հովիվ»-ը»:

Եկեղեցասիրության համար ցանկանում ենք պարգևատրել Բ լսարանի ուսանող Մուրադ Սողոմոնյանին, իսկ կարգապահության և օրինակելի վարքի համար՝ Բ լսարանի ուսանող Սարգիս Ղանդիսյանին»:

Նվերներն ուսանողներին հանձնվելուց հետո, Տ. Եկնիկ քին: Պետրոսյանը հրավիրում է Վեհափառ Հայրապետին՝ տալու իր օրհնությունը:

**ՎԵՎՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՕՐՀՆՈՒԹՅԱՆ
ԽՈՍՔԸ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆԻ
ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԵՍԻՆ
(7 հունիսի 1985 թ.)**

Արդեն 30 տարի է, որ ես ներկա եմ լինում մեր հոգևոր ճեմարանի փակման հանդեսներին: Քիչ առաջ խորհրդածություններ եղան ժամանակի մասին: Երբ ես լսում էի այդ խորհրդածությունները, մտածում էի, թե դրանք որոշ չափով վերաբերում են նաև ինձ, որովհետև ես էլ չգիտեմ, թե այդ երեսուն տարիները ինչպես արագ անցան:

Այսօր նույն ուրախությամբ գալիս եմ այստեղ իմ հայրապետական օրհնությունը բերելու այս հոգևոր կրթական հաստատությանը՝ մեր ճեմարանին, նրա տեսչությանը և դասախոսական կազմին: Գնահատանքի պգացումներով եմ գալիս, որովհետև հետեված լինելով քիչ-շատ գիտեմ, տեղյակ եմ, որ իրոք լուրջ, կազմակերպված և հետևողական աշխատանք է կատարված և՛ տեսչության, և՛ բոլոր դասախոսների կողմից: Եվ արդյունքները, կխորհիմ, թե գոհացուցիչ են: Նախորդ տարիներին, նման առիթներով, արտահայտել եմ բաղձանքը, որ՝ նախանձախնդրությունն ունենանք մեր արդի հոգևոր ճեմարանը հասցնելու այն բարձունքին, որի վրա գտնվեց այս հաստատությունը մինչև առաջին համաշխարհային պատերազմ՝ Գևորգյան ճեմարանի շրջանում: Միշտ էլ բաղձանքն եմ ունեցել, որ նաև մեր օրերին կարողանանք մեր Եկեղեցու համար պատրաստել և հասցնել իրապես արժանավոր հոգևորականներ, որոնք ունենան գիտական մակարդակ, խորունկ քրիստոնեական հավատք և գիտակցությունը իրենց առաքելության՝ մեր ժողովրդի կյանքում: Եվ բարեբախտաբար որոշ հուսադրիչ, շոշափելի իրական տվյալներ ունենք ասելու, որ մենք հետզհետե մոտենում ենք հասնելու այդ բարձունքին:

Իմ խոսքը առանձնապես ուսանողներին ուղղվելով՝ ուզում եմ ասել, ավելի ճիշտ՝ հարց տալ. արդյոք մտածե՞լ եք, թե ինչ իմաստ ունի, որ մեր հոգևոր ճեմարանի փակման

հանդեպը պոզադիպում է հունիսյան այս շաբաթին, երբ մեր Եկեղեցին ոգեկոչում և փառաբանում է հիշատակը Ս. Հովսիսիանց, Ս. Գալանյանց, Ս. Շողակաթի և Ս. Գրիգոր Լուսավորչի: Այս շաբաթվա մեջ մի տեսակ, ես պիտի ասեմ՝ խորհրդապաշտաբար կրկնվում է մոտ երեք հարյուր տարվա քրիստոնեական կյանքի նախապատրաստության շրջանը պատմական Հայաստանի տարածքի վրա: Ինչպես գիտեք, 301 թ. քրիստոնեությունը Հայաստանում, ճիշտ է, պաշտոնապես հայտարարվեց, դարձավ պետական կրոն, և մեր Եկեղեցին ու Մայր Աթոռը հիմնվեց Ս. Գրիգոր Լուսավորչի երանելի օրերին, սակայն մակերեսային մտածելակերպ պիտի լիներ և ոչ պատմական կարծել, թե 301 թվականին հայ ժողովուրդը միանգամից հոգեպես պատրաստ եղավ ընդունելու Քրիստոսի լուսավոր ուսմունքը: Անշուշտ այդպես չի եղել ո՛չ մեր ժողովրդի պարագային և ո՛չ էլ որևէ ժողովրդի քրիստոնեացման պատմության մեջ: Համաձայն մեր աշխարհային, սերմերը ցանվեցին նույնիսկ առաքելական դարուց սկսյալ. հետագա դարերին կազմվեցին փոքրիկ համայնքներ. հիշվում են նույնիսկ եպիսկոպոսներ: Եղել են, այո, այդ համայնքներից հավատացյալներ, որոնցից ոմանք հալածվել են և ոմանք՝ նահատակվել: Ահա թե ինչու ասում եմ, որ այս շաբաթը խոսացված կերպով մեզ է ներկայացնում այդ երեք հարյուր տարվա նախաքրիստոնեական Հայաստանի նախապատրաստման շրջանը, երբ կամաց-կամաց մեր ժողովրդի հոգին շաղախվեց Քրիստոսի հավատքի լույսով:

Այստեղ կամենում եմ բերել վկայությունը Ալեքսանդրիայում Բ դարի մի քրիստոնյա հեղինակի, որը վիճում էր հույն հեթանոս փիլիսոփա Դիոկնետի հետ: Դիոկնետը հարց է տալիս նրան, թե ինչո՞ւ Հիսուս այդքան ուշացավ աշխարհ գալու: «Եթե, ինչպես դու ես ասում, նա եկավ մարդկությունը փրկելու, ապա ինչո՞ւ այդքան ուշ եկավ»: Քրիստոնյա անծանոթ հեղինակը պատասխանում է. «Հիսուս աշխարհ իջավ այն ժամանակ, երբ մարդկությունը հասավ գիտակցությանը իր անպորտության (իր անարդարության) և գիտակցությանը փրկվելու անհրաժեշտության: Այն ժամանակ Աստված ցույց տվեց իր պորտությունը և բարությունը»:

Շատ հետաքրքրական վկայություն է: Այս դատողությունը վերաբերում է նաև մեր ժողովրդին: Եվ այս շաբաթը իր տոներով խորհրդանշում է այս ճշմարտությունը:

Այս տարեվերջին դուք էլ մի տեսակ նույն հոգեկան վիճակի մեջ եք: Դուք էլ քայլ առ քայլ պատրաստվում եք, որպեսզի Քրիստոսի լույսը հետզհետե թափանցի ձեր հոգի-

ների մեջ, որպեսզի ձեր սովորածը չլինի սովորական ուսմունք, ինչպես գիտական գաղափարն ուսմունքներ, որոնց ճշմարտությունները երբեմն վիճելի են, երբեմն՝ փոփոխելի: Այն ճշմարտությունները, որոնք Ս. Ավետարանից են գալիս, հիմնական և մնայուն ճշմարտություններ են մարդկային կյանքում, որոնք չեն փոփոխվել ու չեն փոփոխվի իրենց հիմնական դրույթների մեջ: Այդ բանում դուք պետք է համոզված լինեք: Նույնիսկ եթե տարակարծություններ կան ձեր մեջ, դա նշանակություն չունի, տարակարծություններ ունենալը նույնիսկ լավ նշան է, որպեսզի հետզհետե այդ տարակարծությունները հաղթահարելով հասնեք վերջնական համոզումի, որը գրանիտյա ամրությամբ հաստատվի ձեր հոգում, և դուք համոզվեք, որ իրոք Քրիստոսի Ավետարանի ուսմունքը հավիտենական ճշմարտություններ է պարունակում, միջոց այժմեական՝ երեկ, այսօր և հավիտյան:

Այս մի քանի խորհրդածությունները և մաղթանքները ցանկացա ձեզ բերել, սիրելի սաներ: Ուրախ եմ, որ գեղարվեստական այս հաճելի ծրագիրն ի գործ դրեցիք, իսկ ուսման մեջ լավ արդյունքների հասաք և պարգևներ էլ ստացաք: Բոլորդ էլ իմ առջև ներկայանում եք իբրև արժեքներ, և մաղթում եմ, որ Աստված պորացնի ձեզ մարմնապես, հոգեպես, իմացապես և այս տարվա ամառային արձակուրդից հետո վերադառնաք Մայր Աթոռ, հոգևոր ճեմարան՝ շարունակելու համար ձեր հոգևոր-իմացական պատրաստության նոր շրջանը:

Մեր օրհնությունը ձեզ բոլորիդ:

Ամալերջի հանդիսությունն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով և խմբովին երգված «Հայր մեր»-ով:

ՀԱՆՈՒ ՍԱՐԿԱՎԱԳ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

